

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА**

В.В. Величко, Н.В. Водка

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи з дисципліни

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

(для студентів 3 курсу денної та заочної форми навчання
напряму підготовки «Менеджмент»)

ХАРКІВ ХНАМГ 2010

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни
”Економіка підприємства” (для студентів 3 курсу денної та заочної форми
навчання напряму підготовки «Менеджмент») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва;
уклад.: Величко В.В., Водка Н.В. – Х.: ХНАМГ, 2010.- 33 с.

Укладачі: В.В. Величко, Н.В. Водка

Рецензент: доц., к.е.н. О.В.Димченко

Рекомендовано кафедрою Міської і регіональної економіки,
протокол № 2 від 5.10.2009р.

ЗАВДАННЯ

Показники	Од. виміру	Розмір
Кількість номерів в готелі		
одномісних	од.	50*
двомісних	од.	100**
двомісних полулюксів	од.	30*
двомісних люксів	од.	20*
двомісних апартаментів	од.	4
Коефіцієнт використання номерного фонду	%	80*
Кількість робочих днів готелю	дн	365
Коефіцієнт завантаження номерного фонду	%	70*
Середня тривалість проживання	дн.	3,3
Період зміни білизни	р.	1 раз на 3,3 дн.
Вага одного комплекту білизни	кг	2,7
Площа Площа пральної	м ²	303,5
Висота приміщення	м	3,5
Явочна чисельність робітників пральні	чол.	5
Явочна чисельність робітників бізнес-центру	чол.	4
Кількість робочих днів на місяць	дн.	22
Кількість робочих годин на день	год.	8,2
Кількість телефонів	од.	2
Заробітна плата 1 робітника	грн.	1050*
Відрахування на соціальні заходи	%	36,76
Норма витрат холодної води (з наступним підігрівом)	л/1 кг білизни	3
Норма витрат холодної води	л/1 кг білизни	10,00*
Норма витрат холодної води (для бізнес-центру) на 1 людину	м ³ /місяць	0,05
Норма витрат електроенергії (для пральні)	кВт/1 кг білизни	1,500*
Норма витрат електроенергії (для бізнес-центру)	кВт/год/ м ²	0,02
Норма витрат теплоенергії:		
а)на опалення приміщення	Гкал/1м ³ приміщ.	0,00831
б)на підігрів холодної води	Гкал/1м ³ води	0,102
Норми витрат миючих засобів:		
а)пральний порошок	г/1 кг білизни	40

Показники	Од. виміру	Розмір
б) крохмаль	г/1 кг білизни	15
в) відбілювач	г/1 кг білизни	4
Тариф на теплоенергію	грн. /1 Гкал	310,0
Тариф на електроенергію	грн. /1 кВт	0,2436
Тариф на каналізацію	грн./1 м ³	3,1
Тариф на холодну воду	грн./1 м ³	4,2
Вартість миючих засобів:		
а) пральний порошок	грн. /1 кг	22,1
б) крохмаль	грн. /1 кг	10,3
в) відбілювач	грн. /1 кг	13,2
Норма амортизаційних відрахування приміщення	грн. за 1 кв м/місяць	25,00*
Витратні матеріали бізнес-центру	грн./чол.	7,0
Щомісячна абонентська плата за телефон	грн. /1 од.	18,0
Коефіцієнт облікової чисельності	од.	1,5
Норма запасу миючих засобів	дн.	4,00*
Норма запасу МШП	грн. /чол.	20,00*

* (**)- замінити нуль або два нулі на останні цифри студентського квитка (залікової книжки для студентів заочної форми навчання).

ВСТУП

Дисципліна «Економіка підприємства» систематизовано викладає основні положення економіки як науки, розглядає інструментарій, що реалізує ці положення на рівні підприємства. Основні знання, які набуває студент – це загальне розуміння організації функціонування підприємств, забезпечення їх ефективності та конкурентоспроможності. Основні вміння, які набуває студент – використання у процесі господарювання конкретних форм прояву економічних закономірностей функціонування та розвитку суспільного виробництва. Основні навички – проведення аналізу різних сфер діяльності підприємства: основних фондів, персоналу, технологій, витрат, прибутків та рівня конкуренції на ринку.

Курсова робота охоплює програмні теоретичні питання дисципліни та усі аспекти діяльності підприємства як суб`єкта господарювання. Метою курсової роботи є закріплення навичок роботи з економічною інформацією з курсу «Економіка підприємств» з урахуванням специфіки фаху студентів. У роботі розглядаються питання організації у готелі власної пральні та бізнес-центру, визначаються економічні показники діяльності, їх вплив на економічні показники готелю в цілому, аналізуються відносні показники та порівнюється ефективність організації пральні та бізнес-центру через економічні показники ефективності діяльності підприємства.

У процесі виконання курсової роботи студент повинен виявити: наявність теоретичних знань з курсу «Економіка підприємства», вміння використовувати їх в економічних розрахунках, вміння користуватися нормативною документацією, знання діючого законодавства в сфері підприємництва.

Курсова робота оформлюється на папері формату А4, матеріал розміщується у такій послідовності: 1) титульний аркуш, 2) завдання, 3) зміст, 4) вступ, 5) розрахункова частина пояснювальної записки, 6) висновки, 7) перелік використаної літератури.

1. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЛЬНІ

В готелі виникла проблема нестабільного фінансового стану протягом останніх років, тому керівництво шукає резерви підвищення доходів або скорочення витрат.

Керівництво готелю прийняло рішення обладнати власну пральню в 2(3)** кварталі планового року для прання білизни для власних потреб та для надання послуг стороннім споживачам. Для власних потреб готелем у звітному році було випрано білизну згідно виробничої програми за ціною 7,0* грн./кг(без ПДВ).

В роботі пропонується розглянути Проект I(II)** обладнання пральної за допомогою техніки, що надано на ринку України. Характеристики обладнання наведено в таблиці 1.1(1.2)**.

Таблиця 1.1 - Проект I. Характеристика обладнання.

Найменування обладнання	Характеристики	Ціна, грн.	Од
1. Пральна машина	Завантаження - 32 кг, тривалість 1 прання - 75 хв.	31000**	2
2. Гідроцентрифуга	Завантаження - 18 кг сухої білизни	21900**	1
3. Сушильна машина	Завантаження - 30 кг, тривалість 1 сушіння - 30 хв.	18700**	1
4. Гладильний каток		34250*	2
5. Візок для білизни		870*	3
6. Візок для брудної білизни		2100**	2
7. Стелаж		1200**	2

** - тут і на далі студент обирає варіант у дужках, якщо останній номер студентського квитка (залікової книжки) є парним.

Таблиця 1.2 - Проект II. Характеристика обладнання.

Найменування обладнання	Характеристики	Ціна, грн.	Од
1. Пральна машина	Завантаження - 23 кг, тривалість 1 прання - 75 хв.	27800**	2
2. Пральна машина	Завантаження - 16 кг, тривалість 1 прання - 75 хв.	23700**	1
3. Гідроцентрифуга	Завантаження -12 кг сухої білизни	18140*	2
4.Сушильна машина	Завантаження - 18 кг, тривалість 1 сушіння - 30 хв.	16200**	1
5. Сушильна машина	Завантаження -26 кг, тривалість 1 сушіння - 30 хв.	17400**	1
4. Гладильний каток		29560*	2
5. Візок для білизни		960*	3
6. Візок для брудної білизни		2050*	2
7. Стелаж		1100**	2

Необхідно визначити:

- 1) розмір необхідної виробничої потужності і виробничої програми пральної;
- 2) повну собівартість прання 1 кг білизни;
- 3) суму доходу, який отримає пральня у разі виконання послуг для сторонніх споживачів.

1.1. Виробнича потужність і виробнича програма пральні

Виробнича потужність підприємства – максимально можливий річний обсяг випуску продукції заздалегідь визначених номенклатури, асортименту, кількості та якості за умови найбільш повного використання прогресивної технології і організації виробництва.

Розмір виробничої потужності визначається на підставі характеристики виробничого обладнання (таблиця 1.1 (1.2))** шляхом порівняння продуктивності пральних машин і сушильних машин. Розрахунок виконується у такій послідовності:

- 1) визначається кількість повних операційних циклів для кожного виду машин за один робочий день в залежності від тривалості робочого дня і операційного циклу;
- 2) обчислюється кількість білизни, яку можна обробити за один день, як добуток кількості повних операційних циклів, норми завантаження машини за 1 цикл і кількості машин зазначеного виду;
- 3) розраховується кількість робочих днів у плановому році за умови, що пральня працюватиме 22 дні на місяць. Слід враховувати дату введення в дію обладнання;
- 4) визначається максимальна кількість білизни, яку можна обробити окремо на пральних і сушильних машинах. Для цього кількість білизни, яку можна обробити за один день, помножують на кількість робочих днів у плановому році;
- 5) на підставі двох отриманих величин визначають виробничу потужність пральної, враховуючи технологічні особливості прання білизни.

Виробнича програма – це завдання підприємства з номенклатури, асортименту, обсягу та якості продукції (послуг, робіт).

Розмір виробничої програми пральні складається з кількості білизни, що підлягає пранню для задоволення потреб готелю, і кількості білизни, що підлягає пранню на замовлення сторонніх споживачів.

У курсовій роботі розмір виробничої програми пральні розраховується на підставі виробничої програми готелю в плановому році згідно завдання (з урахуванням дати введення пральні) та періоду зміни білизни .

Для розрахунку виробничої програми необхідно:

- 1) визначити кількість койко-місць в готелі як добуток кількості місць в номері та кількості номерів різного класу в готелі ;
- 2) визначити кількість койко-днів в інвентарі як добуток кількості койко-місць та кількості робочих днів готелю за рік;
- 3) визначити кількість койко-днів в експлуатації як добуток кількості койко-днів в інвентарі та коефіцієнту використання номерного фонду;
- 4) визначити основний показник виробничої програми готелю – кількість койко-днів наданих як добуток кількості койко-днів в експлуатації та коефіцієнту завантаження номерного фонду.

Якщо кількість білизни, що підлягає пранню для задоволення потреб готелю, більше, ніж виробнича потужність пральні, то додатковий обсяг готель буде прати як і раніше за ціною 7,0* грн./кг (без ПДВ).

1.2. Собівартість прання 1кг білизни

Калькулювання собівартості – це визначення розміру витрат у грошовому вираженні на виробництво одиниці певного виду робіт (послуг) за окремими видами витрат.

Характеристика діяльності пральні готелю наведена у завданні на курсову роботу.

Калькулювання виробничої собівартості прання білизни відбувається за статтями, наведеними у таблиці 1.3. За розрахунковий необхідно обрати період роботи пральні згідно завдання.

Визначається сума витрат:

- 1) за ст. «*Миючі засоби*» як сума витрат на придбання окремих видів миючих засобів. Сума витрат по кожному виду миючого засобу розраховується на підставі норм витрат миючого засобу на 1 кг білизни, обсягу прання (величини виробничої програми) і ціни за 1 кг миючого засобу;
- 2) за ст. «*Водопостачання*» як добуток норми витрат холодної води з наступним підігрівом і без, обсягу прання і тарифу на холодну воду;
- 3) за ст. «*Каналізація*» визначається аналогічно попередній статті. Обсяг стічної рідини приймається рівним об'єму спожитої холодної води;
- 4) за ст. «*Електроенергія*» як добуток норми витрат електроенергії, обсягу прання за період і тарифу на електроенергію;
- 5) за ст. «*Теплоенергія*» як сума плати за опалення приміщення (у залежності від об'єму приміщення і тривалості опалювального періоду) і плати за підігрів води (у залежності від обсягу прання);
- б) за ст. «*Заробітна плата*» як добуток явочної чисельності виробничих робітників пральної, коефіцієнту облікової чисельності, заробітної плати 1 робітника за місяць, періоду роботи пральні;
- 7) за ст. «*Відрахування на соціальні заходи*» відповідно до чинного законодавства на дату виконання роботи;
- 8) за ст. «*Амортизація*» відповідно до чинного законодавства. Амортизації підлягає все придбане обладнання пральної та приміщення. Для помірною включення амортизаційних відрахувань у собівартість прання білизни розраховується величина амортизаційних відрахувань за кожний квартал планового року, починаючи з моменту введення в дію пральної. Амортизаційні відрахування за квартал розраховуються за формулою:

$$AB = (ЗВ * Н_{ав}) / 100,$$

де ЗВ– залишкова вартість основних фондів на початок розрахункового кварталу;

$N_{ав}$ – норма амортизаційних відрахувань за податковим методом згідно діючого законодавства;

Амортизаційні відрахування приміщення розраховуються згідно завдання як добуток норми амортизаційних витрат приміщення та площі приміщення з урахуванням періоду роботи пральні.

Загальна сума амортизаційних відрахувань розраховується як сума амортизаційних відрахувань обладнання пральні за весь період та амортизаційних відрахувань приміщення.

9) за ст. «Загальновиробничі витрати» як сума витрат на абонентську плату за телефон, комунального податку (10% від 17 грн. за місцевими ставками за кожного працівника) та 10 % від суми всіх попередніх витрат.

Таблиця 1.3 - Калькуляція виробничої собівартості прання білизни

Статті витрат	Сума, грн.	Структура, %
Миючі засоби		
Водопостачання		
Каналізація		
Електроенергія		
Теплоенергія		
Заробітна плата		
Відрахування на соціальні заходи		
Амортизація		
Загальновиробничі витрати		
Разом витрат з виробничої собівартості		

Розмір повної собівартості послуг обчислюється за допомогою розрахункової таблиці 1.4.

Позавиробничі витрати складаються з витрат на рекламу послуг пральної серед населення міста, інші представницькі витрати і складають 2% від величини “Виробничої собівартості з урахуванням рентабельності”. Повна собівартість послуг складається з величини “Виробничої собівартості” і “Позавиробничих витрат”.

Таблиця 1.4 - Розрахунок повної собівартості послуг та собівартості прання 1 кг білизни

Показники	Сума, грн.
Виробнича собівартість	
Рентабельність (15 % виробничої собівартості)	
Виробнича собівартість з урахуванням рентабельності	
Позавиробничі витрати	
Повна собівартість послуг (товарної продукції)	
Собівартість прання 1 кг білизни	

Собівартість одиниці продукції визначається як відношення повної собівартості до розміру виробничої програми.

На основі калькуляції витрат необхідно згрупувати витрати пральної за економічними елементами і в залежності від зміни обсягу виробництва (розрахункові таблиці 1.5 і 1.6). Слід обґрунтувати і проаналізувати отримані угруповання.

Таблиця 1.5 - Угруповання витрат за економічними елементами

Елементи витрат	Розмір, грн.	Питома вага, %
Матеріальні витрати		
Заробітна плата		
Відрахування на соціальні заходи		
Амортизація		
Інші витрати		
Разом		

Загальні витрати розподіляються за такими економічними елементами:

1. Матеріальні витрати.
2. Витрати на оплату праці.
3. Відрахування на соціальні заходи.
4. Амортизація основних фондів та нематеріальних активів.
5. Інші витрати.

До елемента “Матеріальні витрати” належать: витрати на обслуговування виробничого процесу: на матеріали (пральний порошок, крохмаль, відбілювач), паливо, енергію, на роботи і послуги виробничого характеру, які виконуються сторонніми організаціями.

До елемента “Витрати на оплату праці” належать витрати на виплату основної і додаткової заробітної плати, обчислені згідно з прийнятими підприємством системами оплати праці.

До елемента “Відрахування на соціальні заходи” належать відрахування:

- 1) на державне (обов’язкове) соціальне страхування;
- 2) на державне (обов’язкове) пенсійне страхування (до Пенсійного фонду України);
- 3) до Фонду сприяння зайнятості населення.

До елемента “Амортизація основних фондів та нематеріальних активів” належать: витрати на повне відновлення основних фондів у вигляді амортизаційних відрахувань від балансової вартості основних виробничих фондів за встановленими нормами і порядком;

До елемента “Інші витрати” належать:

- 1) податки, відрахування на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг, до Державного інноваційного фонду, Фонду охорони праці та ін.;
- 2) витрати на реалізацію продукції, участь у виставках, ярмарках і т. ін.;
- 3) сума сплаченої орендарем винагороди за користування наданими в оперативну та фінансову оренду основними фондами.

За критерієм залежності від зміни обсягу виробництва загальні витрати розподіляються на постійні та змінні.

До постійних витрат належать такі, величина яких не змінюється із зміною обсягу виробництва. Вони повинні бути сплаченими, навіть якщо підприємство не виготовляє деякий час продукцію (послуги).

Змінні витрати, навпаки, збільшують або зменшують свою величину пропорційно до зміни обсягу виробництва.

У курсовій роботі визначення постійних та змінних витрат виконується в умовах короткосторокового періоду.

Короткостроковий період - період часу, достатній для зміни будь-яких факторів виробництва, крім основного капіталу.

До постійних витрат відносяться амортизаційні відрахування, орендна плата, платежі з обов'язкового страхування майна підприємства, оплата праці апарату управління підприємства тощо.

До змінних витрат - витрати на матеріали, технологічне паливо, енергію, покупні ресурси і та ін.

Таблиця 1.6 - Угрупування витрат за критерієм залежності від зміни обсягу виробництва

Групи витрат	Сума, грн.	Питома вага, %
1. Постійні - усього		
У тому числі:		
...		
2. Змінні - усього		
У тому числі:		
...		
Разом		

1.3. Розрахунок суми доходу пральні

Останнім з економічних показників, що розраховуються в цьому розділі, є сума доходу пральної від надання послуг стороннім споживачам - населенню, дитячим садам, лікувальним закладам тощо. Сума доходу визначається як добуток обсягу прання для сторонніх споживачів і ціни за 1 кг білизни. Ціна визначається виходячи із собівартості прання 1 кг білизни і нормативного рівня загальної рентабельності 18% (ставка ПДВ не враховується).

2. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕС-ЦЕНТРУ

В готелі керівництво на вільній площі планує організувати бізнес-центр. Для розрахунку загальна площа бізнес-центру дорівнює загальній площі пральні. Бізнес-центр складається з наступних одиниць:

1. Мала конференц-зала – площа 30 кв.м., місткість 18 чол.
2. Середня конференц-зала – площа 72 кв.м, місткість 40 чол., круглий стіл – 40 місць.
3. Велика конференц-зала – площа 129 кв.м., місткість 100 чол., круглий стіл-трансформер – 100 місць (для можливості організації корпоративних заходів).
4. Учбова аудиторія – площа 25 кв. м, місткість – 15 чол.
5. Кімната для переговорів – площа 14 кв. м, місткість – 10 чол.
6. Кімната для відпочинку – площа 15 кв. м, місткість – 5 чол.

Допоміжні приміщення становлять 18,5 кв. м.

Для організації бізнес-центру необхідно придбати наступне обладнання (табл. 2.1-2.6)

Таблиця 2.1 – Обладнання малої конференц-зали

Назва	Кількість	Опис	Ціна, грн
1. Кондиціонер	1	Panasonic CS-E7HKDW	2730*
2. Ноутбук	1	ASUS M50Sv (M50Sv-T930XFGGAW)	13230*
3.Мультимедійний проектор	1	Sony VPL-EX5	5690*
4.Проекційний екран	1	Projecta Mistral 125x125 см (10400003)	680*
5. Фліпчарт	1	Флипчарт Training TF01	650*
6. Оргтехніка:			
-радіотелефон	1	KX-8108UAS	940*
-факс	1	FAX-2825R	1500**
7. Стільці	18	Iso black	100**

Таблиця 2.2 – Обладнання середньої конференц-зали

Назва	Кількість	Опис	Ціна, грн.
1. Кондиціонер	1	Panasonic CU-2E18CBPGW	12920*
2. Ноутбук	1	ASUS M70Vm (M70Vm-T585SEJGAW)	11200**
3. Мультимедійний проектор	1	Acer P7270i	12770*
4. Проекційний екран	1	Projecta ProScreen 200x200см (10200004)	1500**
5. Фліпчарт	1	Флипчарт Еврочарт TF04	1500**
6. Оргтехніка: - факс - радіотелефон	1 1	FAX-2825R KX-TCA155 DECT, 1880-1900 МГц, дія трубки - 50 м	1500** 800**
7. Стільці	40	Iso black	100**
8. Стіл	2	3000 CLASSIC орах 3000x1200x760	18800**
9. мікрофон	1	Audiotechnica ATR-55	320*
10 Звукопосилувач	1	MA35/MA65, 100 V/8 Ohms	2700**
11. Лазерна указка	1	Green laser pointer 50mw	600**

Таблиця 2.3 – Обладнання великої конференц-зали

Назва	Кількість	Опис	Ціна, грн
1	2	3	4
1. Кондиціонер	2	Panasonic CS-F34DTE5/CU-B34DBE5	18000**
2. Ноутбук	1	ASUS G70Sm (G70Sm-T950BFJGAW)	18460*
3. Мультимедійний проектор	1	Acer P7270i	12700**
4. Проекційний екран	1	Projecta Fast-Fold 211x366 см (10530239)	8460*
5. Фліпчарт	1	Фліпчарт Мобілчарт Про TF02	2400**

1	2	3	4
6. Оргтехніка: -факс	1	FAX-L380S A4, лазерний друк, сканер, принтер, факс Texet TX-247	7410*
-телефон	1		130*
-дублювальний CD та DVD	1	VP-8220, for 2xCDRW	560*
7. Мікрофон	2	Audiotechnica ATR-55	650*
8. Звукопосилувач	1	MA35/MA65, 100 V/8 Ohms	2700**
9. Стіл	3	3000 CLASSIC орех 4000x1500x760	19100**
10. Стільці	100	Iso black	100**
11. Лазерна указка	1	Green laser pointer 50mw	600**

Таблиця 2.4 – Обладнання учбової аудиторії

Назва	Кількість	Опис	Ціна, грн
1. Кондиціонер	1	Panasonic CS-E7HKDW	2730*
2. Фліпчарт	1	Фліпчарт Training TF01	650*
3. Стільці	15	Iso black 1	70*

Таблиця 2.5 – Обладнання кімнати переговорів

Назва	Кількість	Опис	Ціна, грн
1. Кондиціонер	1	Panasonic CS-E7HKDW	2730*
2. Ноутбук	1	ASUS M50Sv (M50Sv-T930XFGGAW)	13230*
6. Оргтехніка: -радіотелефон	1	KX-8108UAS	940*
-факс	1	FAX-L380S A4, лазерний друк, сканер, принтер, факс	7410*
7. Стільці	10	Iso black	1000**
8. Стіл	1	3000 CLASSIC орех 3000x1200x760	12000**

Таблиця 2.6 – Обладнання кімнати відпочинку

Назва	Кількість	Опис	Ціна, грн
1. Кондиціонер	1	Panasonic CU-2E18CBPGW	4500**
2. Телефон	1	KX-8108UAS	450*
3. Телевізор	2	Panasonic 1427	6300**
4. Диван	2	Престиж- Прогрес	2340*
5. Стіл	3	Престиж 1 - Прогрес	1500*
6. Крісло	4	Престиж 2 - Прогрес	1100*
7. Стільці	3	Iso black	100**

Введення в експлуатацію бізнес-центру лютий (квітень)** 2011 року.

Необхідно визначити:

- 4) розмір виробничої потужності і виробничої програми бізнес-центру;
- 5) повну собівартість 1 години роботи кожного елемента бізнес-центру;
- 6) суму доходу, який отримає готель у разі надання послуг для споживачів.

2.1 Виробнича потужність і виробнича програма бізнес-центру

Виробнича потужність бізнес-центру складається з виробничих потужностей кожного його елемента з урахуванням наступних показників:

- час роботи – в середньому 8 год на добу,
- кількість робочих днів – 22 дні на місяць з урахуванням днів на технічний догляд за обладнанням.

Виробнича потужність кожного елемента бізнес-центру розраховується як добуток кількості годин роботи на добу, кількості робочих днів на місяць та місяців роботи бізнес-центру.

За I проектом бізнес-центр починає роботу в лютому, за II проектом в квітні.

Загальна виробнича потужність розраховується як сума виробничих потужностей кожного елемента бізнес-центру.

Розрахунок виробничої програми виконується з урахуванням коефіцієнту завантаження елементів бізнес-центру, що надано в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Коефіцієнт завантаження елементів бізнес-центру, %

Приміщення	02.10	03.10	04.10	05.10	06.10 -12.10
Мала конференц-зала	10	25	35	50	70
Середня конференц-зала	12	20	40	45	60
Велика конференц-зала	15	25	35	65	70
Учбова аудиторія	30	55	60	60	65
Кімната переговорів	20	35	50	60	45
Кімната відпочинку	15	25	35	60	45

2.2. Собівартість 1 години роботи елементів бізнес-центру

Основні характеристики діяльності бізнес-центру готелю наведені у завданні на курсову роботу.

Таблиця 2.8 - Калькуляція виробничої собівартості роботи елемента бізнес-центру

Статті витрат	Сума, грн.	Структура, %
1	2	3
Витратні матеріали		
Водопостачання		
Каналізація		
Електроенергія		
Теплоенергія		

1	2	3
Заробітна плата		
Відрахування на соціальні заходи		
Амортизація		
Загальновиробничі витрати		
Разом витрат з виробничої собівартості		

Калькулювання виробничої собівартості бізнес-центру відбувається за статтями, наведеними у таблиці 2.8 по кожному елементу бізнес-центру окремо.

Визначається сума витрат:

- 1) за ст. «*Витратні матеріали*» як сума витрат на придбання витратних матеріалів, що розраховується на підставі норм витрат на 1 чол. і кількості чоловік, що скористалися послугами бізнес-центру (величина виробничої програми, яка розраховується як добуток виробничої програми кожного елемента бізнес-центру в годинах поділеної на час роботи на добу та місткості кожного елемента бізнес-центру);
- 2) за ст. «*Водопостачання*» як добуток норми витрат холодної води, обсягу послуг і тарифу на холодну воду згідно державних стандартів;
- 3) за ст. «*Каналізація*» визначається аналогічно попередній статті. Об'єм стічної рідини приймається рівним об'єму спожитої холодної води згідно державних стандартів;
- 4) за ст. «*Електроенергія*» як добуток норми витрат електроенергії, площі приміщення, періоду роботи і тарифу на електроенергію згідно державних стандартів;
- 5) за ст. «*Теплоенергія*» як сума плати за опалення приміщення (у залежності від об'єму приміщення, тривалості опалювального періоду, тарифу на теплоенергію) згідно державних стандартів;

- б) за ст. «Заробітна плата» як добуток явочної чисельності виробничих робітників бізнес-центру, коефіцієнту облікової чисельності, заробітної плати 1 робітника за місяць та періоду роботи бізнес-центру;
- 7) за ст. «Відрахування на соціальні заходи» відповідно до чинного законодавства?
- 8) за ст. «Амортизація» відповідно до чинного законодавства за податковим методом на все придбане обладнання та як амортизаційні відрахування на приміщення згідно завдання з урахуванням періоду роботи.
- 9) за ст. «Загальновиробничі витрати» як сума витрат на абонентську плату за телефон, комунального податку (10% від 17 грн. за місцевими ставками на кожного працівника), комунальних послуг на допоміжні приміщення та 10 % від суми всіх попередніх витрат.

Розмір повної собівартості послуг обчислюється за допомогою розрахункової таблиці 2.9 окремо по кожному елементу бізнес-центру.

Таблиця 2.9 - Розрахунок повної собівартості послуг та собівартості 1 години роботи елементів бізнес-центру

Показники	Сума, грн.
Виробнича собівартість	
Рентабельність (15 % виробничої собівартості)	
Виробнича собівартість з урахуванням рентабельності	
Позавиробничі витрати	
Повна собівартість послуг (товарної продукції)	
Собівартість 1 години роботи	

Позавиробничі витрати складаються з витрат на рекламу послуг бізнес-центру, інші представительські витрати і складають 2% від величини «Виробничої собівартості з урахуванням рентабельності». Повна собівартість послуг складається з величини «Виробничої собівартості» і «Позавиробничих витрат».

Собівартість одиниці продукції визначається як відношення повної собівартості до розміру виробничої програми на місяць.

На основі калькуляції витрат необхідно згрупувати витрати бізнес-центру за економічними елементами і в залежності від зміни обсягу виробництва (розрахункові таблиці 1.5 і 1.6). Слід обґрунтувати і проаналізувати отримані угруповання.

2.3. Розрахунок суми доходу бізнес-центру

Останнім з економічних показників, що розраховуються в цьому розділі, є сума доходу бізнес-центру від надання послуг, що визначається як добуток обсягу послуг кожного елемента бізнес-центру і ціни за 1 годину роботи. Ціна визначається виходячи із собівартості 1 години роботи і нормативного рівня загальної рентабельності 18 % (ставка ПДВ не враховується).

3. ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЮ

У цьому розділі необхідно з урахуванням організації власної пральної та бізнес-центру визначити головні економічні показники готелю (основний та оборотний капітал, трудові показники, витрати та доходи) на 2011 р. окремо для кожного з проектів.

3.1. Розрахунок показників основного капіталу

Придбання обладнання спричинить за собою зміни балансової вартості, суми зносу, структури основних фондів. У таблицях 3.1, 3.2, 3.3 наведені фактичні дані за 2010 р. При аналізі процесу руху основних фондів умовно приймається, що вибуття основних фондів у 2011 році не передбачається. Сума зносу на кінець 2011 року визначається як сума зносу на початок року і розміру амортизаційних відрахувань за 2011 р. Величина амортизаційних відрахувань розраховується відповідно до чинного законодавства.

Таблиця 3.1 - Рух основних фондів, тис. грн.

Показники	2010 р.	2011 р.
Вартість на початок року	22992,1	
Надійшло за рік	119,8	
Вибуло за рік	20,0	
Вартість на кінець року	23091,8	

Таблиця 3.2 - Знос основних фондів, тис. грн.

Показники	2010р.		2011р.	
	початок	кінець	початок	кінець
Первісна вартість	22992,1	23091,8		
Знос	6437,8	6732,1		
Залишкова вартість	16554,3	16359,7		

Таблиця 3.3 - Склад основних фондів на кінець року, тис. грн.

Групи основних фондів	2010 р.	2011 р.
1.Будівлі	20098,5	
2.Споруди	574,0	
3.Машинаи та обладнання	237,5	
4.Транспортні засоби	66,5	
5.Виробничий та господарський інвентар	2115,3	
Разом	23091,8	

3.2. Розрахунок показників оборотного капіталу

Очікується зміна в структурі оборотних коштів. Необхідно визначити:

- нормативи м'яких засобів (витратних матеріалів) і МШП ;
- залишки обігових коштів.

Таблиця 3.4 - Залишки оборотних коштів, тис. грн.

Види оборотних коштів	2010р.		2011р.	
	початок	кінець	початок	кінець
Оборотні виробничі фонди – усього, у тому числі:	218,5	375,5		
▪ Виробничі запаси	189,5	232,0		
▪ Малоцінні та швидкозношувальні предмети	29,0	130,5		
▪ Товари	0,0	13,0		
Фонди обігу – усього, у тому числі:	612,0	1709,5		
▪ Товари відвантажені, не оплачені в строк	67,0	516,5		
▪ Дебіторська заборгованість	323,0	1005,5		
▪ Грошові кошти	221,0	130,0		
▪ Інші оборотні активи	1,0	57,5		

Норми запасу миючих засобів (витратних матеріалів) і МБП наведені у завданні. Залишки обігових коштів наведені в таблиці 2.4. на кінець 0011 р. залишки змінюються тільки по додатково нормованих обігових коштах на величину розрахованого нормативу.

3.3. Розрахунок трудових показників

Притягнення додаткового числа робітників спричинить зміну трудових показників: чисельності робітників, фонду заробітної плати, витрат на оплату праці.

Середньооблікова чисельність робітників готелю в 2010 р. склала 205 чоловік. Фонд заробітної плати розраховується як сума фонду оплати праці робітників готелю у 2010р. (таблиця 3.5) та фонду оплати праці робітників пральні або бізнес-центру в 2011 р.(на основі розрахунків розділу 1, 2).

3.4. Розрахунок операційних витрат готелю

Необхідно визначити зміну суми витрат готелю за статтями «Матеріальні витрати», «Прання» і «Інші витрати» (таблиця 3.5).

Величина витрат за ст. «Інші витрати» збільшується на суму витрат, необхідну для обробки білизни на замовлення сторонніх споживачів. Ця сума визначається як добуток кількості білизни, що надходить від споживачів, на собівартість прання 1 кг білизни.

Витрати за ст. «Прання» зменшуються, оскільки, починаючи з певного (за Проектом) кварталу, прання білизни для потреб готелю буде відбуватися за собівартістю. Витрати за ст. «Прання» може бути скореговано, якщо частину білизни гтель віддає для прання на сторону.

Для розрахунку витрат готелю за ст. «Матеріальні витрати» при обладнанні пральні враховують витрати на крохмаль, пральний порошок, відбілювач, при обладнанні бізнес-центру враховують суму витратних матеріалів бізнес-центру.

Інші статті витрат змінюються згідно попередніх розрахунків.

Таблиця 3.5- Склад витрат готелю " S" у 2010р., тис. грн.

Статті калькуляції	Сума
Матеріальні витрати	1737,1
Оплата праці	3209,7
Відрахування на соціальні заходи	1552,5
Водопостачання і водовідведення	889,1
Електроенергія	1466,8
Опалення	141,3
Прання	511,1
Телефонізація	1025,9
Інші витрати	2986,3
Витрати адміністративно-управлінські	87,1
Амортизація	693,5
Ремонтний фонд	787,9
Фонд утримання шляхів	175,8
Інноваційний фонд	41,0
Комунальний податок	7,02
Фонд охорони праці	6,6
Податок на землю	3,65
Разом	15322,37

3.5. Розрахунок доходів готелю

За умовами курсової роботи передбачається одержання додаткових доходів від прання білизни стороннім споживачам або бізнес-центру. У таблиці 3.6 наведені дані про склад доходів готелю за 2010 р.

Таблиця 3.6 - Склад доходів готелю, тис. грн.

Види доходів	2010р.	2011р.
Доходи від експлуатації койко-місць	18080,4	
Доходи від додаткових платних послуг	382,5	
Інші доходи	720,4	
Разом	19183,3	

Необхідно визначити суму прибутків 2011 р., якщо прибутки від експлуатації ліжко-місць і додаткових платних послуг умовно не зміняться, а доповнюються доходами від прання білизни стороннім споживачам або доходами бізнес-центру. Головні фінансові показники і їх зміна можуть бути подані у формі таблиці 3.7.

Таблиця 3.7. Фінансові показники готелю, тис. грн.

Фінансові показники	2010р.	2011р.
Доходи	19183,3	
Витрати	15322,37	
Прибуток	3860,93	

4. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЮ

У цьому розділі необхідно розрахувати відносні показники використання ресурсів і діяльності підприємства за два роки, зробити порівняльний аналіз за кожним з проектів та порівняти їх ефективність та надати загальний висновок.

4.1. Розрахунок показників використання основних фондів

Для оцінки використання основних фондів на підприємстві використовують групи показників:

Показники технічного стану.

Коефіцієнт зносу основних фондів розраховується за формулою:

$$K_3 = \frac{З}{ПВ} ,$$

де З – знос основних фондів;

ПВ – повна вартість основних фондів.

Коефіцієнт придатності основних фондів розраховується за формулою :

$$K_{пр} = \frac{ЗВ}{ПВ} = 1 - K_3 ,$$

де ЗВ – залишкова вартість основних фондів.

Показники руху.

Коефіцієнт надходження основних фондів розраховується за формулою:

$$K_n = \frac{B^h}{ОФ_{к.р.}} ,$$

де B^h – вартість фондів, що надійшли за певний період часу на підприємство;

$ОФ_{к.р.}$ – вартість основних фондів (повна) на кінець року.

Коефіцієнт вибуття основних фондів розраховується за формулою:

$$K_b = \frac{B^s}{ОФ_{н.р.}} ,$$

де V^B - вартість фондів, що вибули з підприємства за певний період часу;

$OF_{п.р.}$ – вартість основних фондів (повна) на початок року.

Показники ефективності використання.

Фондовіддача основних фондів розраховується за формулою:

$$\Phi_B = \frac{Q}{OF^{cp}},$$

де Q – річний обсяг реалізованої продукції (у вартісних або натуральних вимірниках);

OF^{cp} – середньорічна вартість основних фондів.

Фондомісткість основних фондів розраховується за формулою:

$$\Phi_M = \frac{OF^{cp}}{Q}.$$

Рентабельність основних фондів розраховується за формулою:

$$P_{of} = \frac{Pr}{OF^{cp}},$$

де Pr – прибуток підприємства за рік.

Показники, що розраховано необхідно занести в таблицю, виконати порівняльний абсолютний та відносний аналіз.

4.2. Розрахунок показників ефективності використання оборотних коштів

Показники ефективності використання оборотних коштів

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів розраховується за формулою:

$$K_{об} = Q / ЗОК,$$

де Q – обсяг реалізованої продукції у вартісному вимірі;

$ЗОК$ - середній залишок оборотних коштів.

Тривалість одного обороту ($T_{об}$) розраховується за формулою:

$$T_{об} = T / K_{об},$$

де T – кількість днів у календарному періоді (рік – 360, квартал – 90, місяць – 30).

Коефіцієнт завантаження оборотних коштів розраховується за формулою:

$$K_{зав} = ЗОК / Q .$$

Коефіцієнт прибутковості оборотних коштів розраховується за формулою:

$$K_{пр} = П р / ЗОК,$$

де Пр – величина прибутку від реалізації продукції.

Показники, що розраховано необхідно занести в таблицю, виконати порівняльний абсолютний та відносний аналіз.

4.3 Розрахунок показників рентабельності.

Коефіцієнти рентабельності розрізняються за об'єктом визначення та видом прибутку:

Коефіцієнт рентабельності витрат розраховується за формулою:

$$P_v = \frac{Пр * 100}{B} ,$$

де Пр – прибуток до оподаткування;

В – сума витрат підприємства.

Коефіцієнт чистої рентабельності витрат розраховується за формулою :

$$P_v = \frac{ЧПр * 100}{B} ,$$

де ЧПр – чистий прибуток.

Коефіцієнт рентабельності активів розраховується за формулою:

$$P_v = \frac{Пр * 100}{ОФ_{с.р.} + ЗОК} ,$$

де ОФ_{с.р.} – середньорічна вартість основних фондів;

ЗОК - середній залишок оборотних коштів.

Коефіцієнт чистої рентабельності активів розраховується за формулою:

$$P_v = \frac{ЧПр * 100}{ОФ_{с.р.} + ЗОК} .$$

Показники, що розраховано необхідно занести в таблицю, виконати порівняльний абсолютний та відносний аналіз.

При обчисленні деяких із цих показників використовується величина середньорічної вартості основних фондів. У 2010 р. ця вартість склала 19805,0

тис. грн. На майбутній рік цей показник визначається самостійно за формулою середньозваженої:

$$ОФ_{с.р.} = ПВ^{п.р.} + ПВ^H * k / 12 - ПВ^B * (12 - k) / 12 ,$$

де k- кількість місяців функціонування основних фондів;

ПВ^{п.р.} – повна вартість основних фондів на початок року;

ПВ^H – повна вартість основних фондів, що надійшли у розрахунковому році;

ПВ^B – повна вартість основних фондів, що вибули з експлуатації у розрахунковому році.

Загальний висновок до курсової роботи повинен містити послідовні висновки до кожного розділу та обґрунтування вибору щодо організації пральні в готелі чи бізнес-центру.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Березін О.В., Березіна Л.М., Бутенко Н.В. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К., 2009.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К., 2002.
3. Браймер Р.А. Основы управления в индустрии гостеприимства. Аспект-пресс.-М., 1995
4. Економіка підприємства: Конспект лекцій для студентів спеціальності “Менеджмент міського господарства“, “Менеджмент готельного господарства і туризму”. – Укл. Величко В.В. – Харків: ХДАМГ, 2001
5. Костенко Т.Д. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. – К., 2005.
6. Пасічник В.Г. Організація виробництва: навч. посіб. – К., 2005.
7. Семенов Г.А., Панкова М.О., Семенов А.Г. Економіка підприємства. – к., 2005
8. Сідун В.А. Економіка підприємства: навч. посіб. – К., 2003
9. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. – Л., 2003.
10. Шегда А.В. Економіка підприємства: Підручник. – К., 2006.
11. Экономика предприятия. Учебник. /Под ред.Волкова О.И. -М.: Инфра-М, 2000
12. Экономика: Учебник/Под ред.А.С. Булатова. – М.:Издательство БЕК, 1999
13. Юр’єва Т.П. Економіка підприємств міського господарства. - Харків., 2002
14. www.zakon.rada.gov.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України (законодавство України)

ЗМІСТ

	Стор.
Завдання	3
Вступ	5
1. Розрахунок економічних показників діяльності пральні	6
1.1 Виробнича потужність і виробнича програма пральні	8
1.2. Собівартість прання 1кг білизни	9
1.3. Розрахунок суми доходу пральні	14
2. Розрахунок економічних показників діяльності бізнес-центру	15
2.1 Виробнича потужність і виробнича програма бізнес-центру	18
2.2 Собівартість 1 години роботи елементів бізнес-центру	19
2.3 Розрахунок суми доходу бізнес-центру	22
3. Економічні показники операційної діяльності готелю	23
3.1. Розрахунок показників основного капіталу	23
3.2. Розрахунок показників оборотного капіталу	24
3.3. Розрахунок трудових показників	25
3.4. Розрахунок операційних витрат готелю	25
3.5. Розрахунок доходів готелю	26
4. Розрахунок показників ефективності діяльності готелю	28
4.1. Розрахунок показників використання основних фондів	28
4.2. Розрахунок показників ефективності використання оборотних коштів	29
4.3 Розрахунок показників рентабельності	30
Перелік використаної літератури	32

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Величко Вікторія Валеріївна

Водка Наталія Василівна

”ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА”

Методичні вказівки до виконання курсової роботи
(для студентів 3 курсу денної та заочної форми навчання
напряму підготовки «Менеджмент»)

Редактор: *М.З.Аляб'єв*

Комп'ютерне верстання: *Ю.П. Степась*

План 2009, поз. 385 М

Підп. до друку 16.11.2009
Друк на ризографі
Зам. №

Формат 60x84 1/16
Ум. друк.арк. 1,4
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731
від 19.12.2001